

هرگز دل ما زخضم در بیم نشد
در بیم ز صاحبان دبییم نشد
ای جان به فدای آنکه پیش دشمن
تسلیم نمود جان و تسلیم نشد

این حادثه در سال ۱۳۲۸ هجری قمری، چهار سال پس از امضای قرارداد مشروطه اتفاق افتاد و فرخی پس از دو ماه از زندان یزد فرار کرد و خود را به تهران رساند.

او قبل از فرار از زندان یزد این بیت را بخط خود بر دیوار زندان نوشت:
بزندان نگرده اگر عمر طی من و ضیغم الدوله و ملک ری
 زندگی سیاسی و روزنامه نگاری فرخی از همین تاریخ آغاز شد و اشعار و مقالات او هر روز او را بیشتر در صحنه سیاست معروف ساخت، یکبار هنگام قرارداد معروف وثوق الدوله در ۱۹۱۹ و بار دیگر همزمان با کودتای رضاخان بزندان افتاد و هربار دو سه ماهی در زندان بود، در سال ۱۳۰۰ شمسی روزنامه توفان را منتشر ساخت، توفان بارها بعزت افشگری و پرده دری توقیف شد و فرخی روزنامه های دیگری را بجای توفان منتشر ساخت.

اولین باری که توفان توقیف شد، فرخی روزنامه ستاره شرق را منتشر ساخت و این رباعی را در سرمقاله روزنامه نوشت:

شد خرمن ما دستخوش برق بیین
توفان، بخلاف رسم شد غرق بیین
خواهی اگر آن نکات توفانی را

در آتیه از ستاره شرق بیین فرخی در دوره هفتم مجلس شورا (۱۳۰۷ تا ۱۳۰۹) از طرف مردم یزد به نمایندگی مجلس انتخاب شد، اما چون تنها نماینده مخالف دولت بود نتوانست در برابر اکثریت مطلق طرفداران دولت مقاومت کند و همیشه کارش با وکلا به کشمکش و زد و خورد میانجامید. حتی یکبار در مجلس او را کتک زدند.

فرخی یزدی در سال ۱۳۰۰ خورشیدی روزنامه توفان را در تهران تاسیس کرد

او در سال ۱۳۰۷ از طرف مردم یزد به نمایندگی مجلس شورا ایملی انتخاب شد و به مجلس رفت. در سال ۱۳۱۵ با اتهام واهی بدهکاری به یک کاغذ فروش زندانی شد و در شب ۱۴ فروردین ۱۳۱۶ در زندان دست به خودکشی زد ولی زندانبانان او را نجات دادند تا در مهر ماه ۱۳۱۸ با آمبول هوا او را به قتل برسانند.

فرخی فریاد کشید: **من که برای دفاع از مردم به مجلس پناه آورده ام تا من جانم نذارم پس وای به مردمی که در خارج از مجلس زندگی میکنند.** پس از این حادثه او مخفیانه تهران را ترک کرد، ابتدا به مسکو و سپس به برلن رفت. در برلن نیز بر اثر انتشار مقالات و مطالبی که علیه حکومت ایران می نوشت بر اثر فشار سفارت ایران دادگاهی شد و سپس او را مجبور به ترک خاک آلمان کردند. در این گیر و دار تیمور تاش وزیر وقت دربار در برلن با فرخی ملاقات کرد و از طرف رضا شاه به او اطمینان داد که میتواند به ایران برگردد. فرخی نیز که بعزت وضع بد مالی و سرگردانی در خاک غربت بسفته آمده بود با پای خود در این دام افتاد و به ایران برگشت و این در سال ۱۳۱۲ بود. از روز ورود به ایران تحت نظر مأموران شهربانی بود تا این که او را به بهانه حقوقی و بدهی که گویا به یکی از دوستانش داشته بازداشت کردند. دولت مدعی بود که فرخی مبلغ ۳۰۰ تومان به آقا رضا کاغذچی بدهکار است و او نیز شکایت کرده. اما فرخی هرگز از این زندان حقوقی بیرون نیامد. پرونده روی پرونده برایش ساختند تا آنکه او را در همان زندان به شهادت رساندند. فرخی قبل از دستگیری برای شرکت در دهمین سالگرد جشن انقلاب آکبر شوروی از طرف دولت شوروی با اتفاق عده ای از محترمین تهران به مسکو دعوت شد. او در این جشن شرکت کرد و تحت تاثیر پیروزی طبقه کارگر و یادآوری روزهای سختی که زحمتکشان ایران میگذرانند غزلی ساخت با مطلع:

در جشن کارگر چو زدم فال انقلاب
دیدم به فال نیک بود حال انقلاب
منهم بنام خطه ایران سپاس گوی
بر قائدین نامی و عمال انقلاب
 این غزل با خط و عکس فرخی در یکی روزنامه های مسکو چاپ شد. دنباله مطلب در صفحه ۸

یاد مانده ها

از نصرت الله نوح (۱۲۹)

www.safinehnooh.com

فرخی یزدی با انتقاد بی باکانه خود از پهلوی اول مرگ خود را تسریع کرد
 ۱۷۵ سال از انتشار نخستین روزنامه فارسی به وسیله میرزا صالح شیرازی می گذرد

زبان سرخ و بی پروای فرخی یزدی معلوم بود که سر سبز او را به باد خواهد داد، حملات بی باکانه او به سردار سپه که بعدها به پهلوی اول معروف شد حد و مرزی نمی شناخت. حتی میرزاده عشقی مدیر روزنامه قرن بیستم و شاعر نوجو و نوپرداز که در جوانی به دست عمال رضا شاه ترور شد با همه تهورش کمتر با نام به او حمله می کرد. اما فرخی در حمله به رضا شاه از هیچکس و هیچ چیزی پروا نمی کرد. برای نمونه ابیاتی از او به نقل از دیوانش می آوریم:

سر و کار من اگر با تو دل آزاد نبود همه گویند چرا دل به ستمگر دادی بود اگر جامعه بیدار در این دیر خراب در غزل دیگری می گوید:
هر آنکه سخت به من لاف آشنایی زد به روزگار رضا هرکه را که من دیدم به ناخدائی این کشتی شکسته مناز

هیچ که کار من خون شده دل زار نبود دادم آن روز بدو دل که ستمکار نبود جای سردار سپه جز به سر دار نبود.

به روز سختی من دم ز بیوفایی زد... هزار مرتبه فریاد نارضایی زد که ناخدا نتواند دم از خدایی زد

روزنامه وقایع اتفاقیه، یادگار امیرکبیر بزرگمرد ایران
 اولین شماره روزنامه وقایع اتفاقیه در سال ۱۲۶۷ هجری قمری (۱۶۱ سال قبل) به دستور امیرکبیر بنیانگذاری شد اما متأسفانه امیرکبیر پس از انتشار روزنامه وقایع اتفاقیه بیش از یکسال در حیات نبود تا بتواند این روزنامه را آنگونه که خود می خواست راهنمایی و رهبری کند. او در تاریخ ۱۷ ربیع الاول ۱۲۶۸ به فرمان ناصرالدینشاه در حمام فین کاشان به قتل رسید و دنیایی از طرح ها و آرزوهای آزادیخواهانه و وطن پرستانه خود را بخاک برد. پس از او نه سال دیگر روزنامه وقایع اتفاقیه به انتشار خود ادامه داد.

برایش میخواندند وصله میگرفتند، فرخی که از اینهمه چاپلوسی متفر بود مسمطی ساخت و در آن از ضیغم الدوله انتقاد کرد. این مسمط به گوش حاکم رسید و فرخی را با چند تن از رفقاییش گرفتند، فرخی در حضور حاکم از عقاید خود دفاع کرد، ضیغم الدوله دستور داد دهان فرخی را با نخ و سوزن دوختند و او را بزندان انداختند، از آذیخواهان یزد پس از مشاهده این عمل در تلگرافخانه تحصن کردند و تلگرافی به مجلس و سایر مقامات مخایره کردند و این خودسری و استبداد را که در زمان مشروطه بعمل میآمد محکوم کردند. فرخی نیز در مسمطی که ساخت ماجرای خود را در آن شرح داد و شعر را برای آذیخواهان و دمکراتهای تهران فرستاد قسمتی از آن شعر این است:

ای دمکرات، بت با شرف نوع پرست که طرفداری این رنجبران خوی توهست اندر این دوره که قانون شکنی دلخاست گر زهم مسلک خویش خبری نیست به دست شرح این قصه شو از دول دوخته ام تا بسوزد دلت از بهر دل سوخته ام
ضیغم الدوله که قانون شکنی پیشه نمود از همان پیشه خود، ریشه خود تیشه نمود خون یک ملت غارت زده در شیشه نمود نی ز وجدان خجل و نی ز حق اندیشه نمود بگمانش که در امروز مجازاتی نیست یا بفرداش براین کرده مکافاتی نیست
تاخت در یزد چنان خنگ استبدادی را کز میان برد بیکبارگی آزادی را کرد پامال ستم قریه و آبادی را خواست تا جلوه دهد مسلک اجدادی را
زانکه میگفت من از سلسله چنگیزم بی سبب نیست که چنگیز صفت خونریزم

تاریخ وجدان کُش
 شاید هیچ شاعری مانند فرخی یزدی با تاریخ به مقابله برنخاسته باشد. زبان حال فرخی در مشاجره با تاریخ عبرت آموز و عبرت آمیز است. شلاق تحقیر و تمسخر فرخی به تاریخ نویسان در یوزه گر و نان به نرخ روزخور انسان را از این همه شهامت لبریز غرور می کند و تاسف می خورد که چرا او در آنزمان تنها بوده و همزمان با او مدیر روزنامه دیگری به سردبیرش توصیه می کند که در روزنامه: «ما بقی را تمام از آنس پارس و خیرهای داخله که سانسور شده باشد بگذارید و خیرهای خصوصی جراید را چاپ ننمایید».

این فقط فرخی است که تاریخ و تاریخ نویسان مزدور و نان به نرخ روزخور را با شلاق انتقاد و تحقیر نکوش می کند. این قطعه را از صفحه ۱۸۵ دیوان فرخی چاپ آذر ماه ۱۳۵۷ بخوانید:

خطاب به تاریخ
درجهان نبود بجز افسانه و غیر از دروغ آنچه ای تاریخ و جدان کش حکایت می کنی بی جبت برخادم مغلوب گوئی ناسزا بی سبب از خاین غالب حمایت می کنی پیش چشم مردمان چون شب بود رویت سیاه زانکه در هر روز ای جانی جنایت می کنی از رضا جز نارضایی حکمفرما گرچه نیست

بعد از این از او هم اظهار رضایت می کنی همه اینها اسباب مرگ فرخی را فراهم کرد و او به دست پزشک احمدی در بهداری زندان با آمبول هوا به قتل رسید. بحث من در این مسئله بود که بسیاری دوختن دهن فرخی یزدی را در یزد به دست ضیغم الدوله قشقای به رضا شاه نسبت به می دهند. علت آن این است که:

چون قتل فرخی در زندان و به دستور رضا شاه صورت گرفت بسیاری، حتی برخی از دوستان مطبوعاتی هم در رایو و تلویزیون دیده ام که دوختن دهن فرخی را هم به رضا شاه نسبت داده اند.

در حالیکه این موضوع درست نیست و عامل این جنایت ضیغم الدوله قشقای بوده است. ضیغم الدوله قشقای حاکم یزد بود و طبق معمول شعرا قصایدی در مدح وی میساختند و در اعیاد

خدمات بیمه شیرازی
 مهندس شیرازی متخصص و مشاور در انواع بیمه های سلامتی، از کار افتادگی، عمر، بازنشستگی و سرمایه گذاری با بیش از ۲۰ سال سابقه نمایندگی از کمپانی های معتبر آمریکا در خدمت ایرانیان عزیز می باشد

اگر می خواهید تا میزان ۷۰٪ قیمت بیمه خود را کاهش دهید با ما تماس بگیرید

Are you paying too much for your insurance?
 Let us help you save up to 70% of your insurance!

- ✓ Group & individual health insurance
- ✓ Life Insurance. IRA. 401 (K)
- ✓ Retirement Planning. Tax Deferral
- ✓ College Planning
- ✓ Disability
- ✓ بیمه انفرادی و گروهی
- ✓ بیمه عمر
- ✓ بیمه بازنشستگی
- ✓ بیمه از کارافتادی
- ✓ تامین تحصیلات عالی فرزندان

مهندس شیرازی
 مشاور شما در امور بیمه و سرمایه گذاری
1-877-shirazi
 7447294
 مشاوره رایگان
۱-۸۷۷-۷۴۴-۷۲۹۴
 www.shirazifinancial.com sem@shirazifinancial.com

سام فینی
 Realtor/Loan Specialist
 San Francisco Bay Area

مشاور املاک و وام (سانفرانسیسکو، سن حوز و بی اریا)
 Finance ❖ وام ❖ Buy خرید ❖ فروش ❖ Sell ❖

<p>San Francisco, Fixer</p> <p>4BR/2BA, 1195 Sq. Ft. Located next to the park. Nice view of the city. Lots of potentials. Located in the middle of Cul de Sac, with many potentials & possibilities. Investor/Contractor Hurry! Offered: \$689,000</p>	<p>Daly City</p> <p>Westlake Olympic #1 house. 1st time on the market. Near 40 Yrs! 4+BR/2.5BA, including One Master. 2,600 Sq.Ft living area. 3 Car garage tandem, Formal dining room, Breakfast nook, eat-in kitchen, refig, stove & dishwasher, fireplace & original bathrooms. Offered: \$920,000</p>	<p>Daly City</p> <p>4BR/3BA including One Master. 2,220 Sq.Ft living area. Beautifully remodeled gourmet kitchen w/breakfast nook & island. Formal dining room, stainless appliances & double sink, refrigerator, stove & dishwasher, granite countertops, marble fireplace & updated bathrooms. Offered: \$949,000</p>
<p>Berkeley Mixed Use</p> <p>2 in 1, a building with Store & 2 units on the top. 2BR/1BR each plus a house on the back. all remodeled kitchens, bathrooms & more! Cash Flow! Offered: \$1,349,000</p>	<p>Triplex, Berkeley</p> <p>Location, Cash Flow, Investment! Gorgeous 3plex in nice location of Berkeley with cash flow. 1BR/2BA & 3 car parking. Separated gas & electric meters. Offered: \$799,000</p>	<p>Sacramento, Pending</p> <p>Fabulous 4BR/3BA, 3 car garage, 2,347 Sq.Ft. AC, 3 years old, tile roof, short sale. Subject to Lender Approval. Estimated Market Value: \$450,000 Offered: \$399,000</p>

(650)834-1586
 www.samfini.com Email: farsi@samfini.com
 Fax: (650) 757-8869
 459 Hickey Blvd. Daly City, CA 94015

جانسون هرمز
 مشاور وام و املاک

مشاوره رایگان برای خرید و فروش املاک و اخذ وام بدون پیش قسط صاحب خانه شوید

خانه شما را فقط با ۳/۷۵٪ کمسیون به فروش می رسانم
 اگر قصد خرید خانه دارید من یک در صد قیمت خانه را به شما از کمسیون خودم هدیه می دهم. اگر خریدار یا فروشنده ای را به من معرفی کنید، هدیه قابل توجهی در COE به شما پرداخت خواهیم کرد.

- ✓ Finance
- ✓ Buy & Sell
- ✓ Refinance
- ✓ اخذ وام
- ✓ خرید و فروش املاک
- ✓ تبدیل وام قدیم به جدید

Johnson Hormoz
 Realtor/Lender
100% Financing

(408)821-0420
 www.JohnsonHormoz.com Jhormoz@yahoo.com